

להלן סוגי העציצים שקיימים במשתלה שביקרנו

דיקט שעל עץ פרי

בשקית נילון

בשקי יוטה

בעציץ פלסטיק קשיח

ט. קנה עץ פרי בעציץ מהמשתלה ורוצה להביאו לביתו ולנוטעו בחצרו **למעשה** :
בכל מקרה צריך לספור 3 שנות ערלה מחדש, ולכן יכול להעביר את העציץ כרגיל.

הטעמים : לצורך בדיקת העניין הלכה למעשה ביקרנו במשתלה ובדקנו את עצי הפרי ששם ודיברנו עם האחראים, כמו כן דיברנו עם שני גננים יראי שמים ותיקים בתחום וכן עם שלושה מפקחים בכירים שמתמחים בנושא מטעם "המכון למצוות התלויות בארץ בית עוזיאל" בראשות הרב שנאור רווח ומפקח נוסף ממכון להלכה בהתיישבות של הרב אפרתי ולהלן תוצאות בדיקתנו :

*מביקורנו שם ראינו שעצי הפרי נמצאים במשתלה בשלושה סוגי עציצים : עציץ פלסטיק קשיח עם חורים קטנים בתחתיתו, בשק יוטה או בשקית פלסטיק עם חורים קטנים בצדדים.

*על רוב עצי הפרי יש דיקט שעליו כתוב שנת יצור ועוד פרטים על המשתלה שיצרה עץ זה.

אך למעשה אין לסמוך על דיקט זה כדי לדעת את גילו של העץ לעניין ערלה, מאחר והוא לא מפוקח על ידי גוף כשרות וממילא הרישום לא מדויק ואין ידיעה כמה ניתוקים מהקרע עבר עץ זה [שמחייבים ספירה של 3 שנות ערלה מחדש].

אמנם קיימים משתלות של עצי פרי המפוקחים כשרותית בצורה מסודרת ושם ניתן לדעת את גילו של העץ ויש מעקב שלא ניתוק אותו מהקרע, ניתן לברר בטלפון 08-8594099 גוף כשרות להלכה בהתיישבות לרב יוסף אפרתי על משתלות המפוקחות ואפשר לקנות משם עצי פרי בעציצים מנוקבים כמו שצריך [נ"פ] התהליך הנ"ל בהלכה ח'.

י. שלוש שנות ערלה, אינם נמנים מיום ליום בהכרח, יש פעמים שאינו אלא שנתיים מלאות ומס' חודשים ופעמים שהם יתרים על שלוש שנים מלאות [שנה מעוברת נחשבת כ"שנה" אע"פ שהיא 13 חודש] (ש"ע סי' נ"ד ס"ז). כדלהלן:

* אם שתל בימים שבין א' בתשרי ל-טו' בשבט בשנה – הרי מונה 14 יום לקליטה ואח"כ מונה 3 שנים מלאות מיום ליום.

דוגמא: שתל ב-א' כסלו תשע"ח, מונה 14 יום לקליטה היינו עד ל-יד' בכסלו ומ-טו' בכסלו תשע"ח מונה 3 שנים מלאות היינו עד טו' בכסלו תשפ"א.

*אם שתל בימים שבין טו' בשבט עד טו' באב בשנה – הרי חלק שנה זו נחשב כ-"שנה" ויש לו לספור מראש השנה של השנה הבאה עוד שנתיים מלאות ובשנה שלאחר מכן ב-טו' בשבט יסתיימו 3 שנות ערלה.

דוגמא: אם ישתלו ב-יד' באב תשע"ח הרי שנת תשע"ח נחשבת כ-"שנה" ואז יש לספור עוד שנתיים מלאות [תשע"ט ו-תש"פ] ובשנת תשפ"א ב-טו' בשבט ימלאו 3 שנות ערלה.

*אם שתל בימים שבין טז' באב לעד סוף אלול באותה שנה- לא נחשבים ימים אלו וצריך לספור מראש השנה הקרוב 3 שנים מלאות.

דוגמא: אם ישתלו ב-יח' באב תשע"ח הרי שנת תשע"ח לא עולה לו וצריך לספור 3 שנים מלאות מראש השנה תשע"ט היינו רק בראש השנה תשפ"ב יסתיימו 3 שנות ערלה. (נ"פ ילקוט יוסף פ"ג ס"א-ז, ש"ע סס).

לעלון האיחוד דרושה עזרה לעניין פתיחת אתר באינטרנט לעלון האיחוד ולטבלת הברכות הצבעוניות נא לפנות לטל: 08-8644452

ניתן לפרסם על שיעורים, מניינים, כנסים תורניים ללא תשלום לפנות לטל: 08-8644452

ניתן להשיג את לוח הברכות המחודש הצבעוני ואת ספר נתיבות החינוך בטל: 088644452

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

האיחוד עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: כשרות (קלא)

ההפטרה: "נחמו נחמו" (ישעיה מ)

פרישת ואתחונן – שבת נזומו

"ואתחונן אל ה' בעת ההיא לאמר" (ז, כג)

בפרשות אלו עומד משה רבנו ומוכיח את העם, מזכיר לו היכן ובמה חטא ומעוררו להטיב את דרכו, אין זו סתם העלאת זיכרונות חלילה. אם כן, מה מקום יש לספר על תחינתו הפרטית לנחול את הארץ ועל תפילתו שלא נענתה? מסביר רבינו אברהם אבן עזרא זצ"ל: משה רבינו ביקש להדגיש לפני עם ישראל עד כמה חשובה ונעלה, קדושה ומרוממת היא ארץ ישראל, אבי הנביאים הגדוש בתורה ובמצוות השתוקק לבוא אליה כל כך ולא זכה. כדי שידעו עם ישראל להוקיר ולהעריך על שזכו לרשת את הארץ ולהיכנס אליה וישמרו בהקפדה על המצוות כולל התלויות בארץ כדי שחש ושלום לא יגלו ממנה בעוונותיהם! כי העובר בה עבירה כאילו קלקל בארמון המלך, והמקיים בה מצווה כאילו קיימה לעיני המלך, בארמנו! לכן יחדר כל יהודי היושב בארץ וידע כי בבית המלך הוא יושב!

"לא תוסיפו על הדיבר אשר אנכי מצוה אתכם...עליכם הוראות את אשר עשה ה'

בבעל פעור כי כל איש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלוהיך..." (ד-ב-ג)

יש אנשים שאינם חוטאים מתוך כוונה לעבור על ציווי ה' אלא הם הולכים שולל אחר שיכלם המשלה אותם כי באופן כזה אין הציווי חל, על זה אמרה התורה "לא תוסיפו ולא תגרעו", "כי עיניכם הוראות את אשר עשה ה' בבעל פעור" -גם בעניין בעל פעור לא נתכוונו בני ישראל לסגוד לו אלא לבזותו ואעפ"כ "השמידו ה' אלוהיך" - ללמדנו שהמצוות אינן ניתנות לשינוי קל אפילו כחוט השערה בשל סברות עצמיות והגיון עצמי, כי שכל התורה שונה לחלוטין ונשגב מאוד ואי אפשר למודדו בשכל אנושי וכל שכן לא לקצץ בשום מצווה והלכה.

מעשה שהיה

במידה שאדם מודד מודדין לו

שמי משה ואני בן 14, אני נער סוער ופעיל במיוחד, אוהב להתעניין בהרבה נושאים וממהר להגיב. אימא שלי אומרת לי שלא על כל דבר צריך להגיב מיד ובעוצמה גבוהה כל כך... אך לצערי מפעם לפעם אני נגרר לתגובות קשות, כועס מהר מאד ומוצא את עצמי מאבד חלק מחברי.

בתקופה האחרונה אני עובד על מידותיי ומנסה למתן את תגובותיי וזה לא קל לי בכלל.

מתי נולד אצלי הרצון להשתנות לטובה? היה זה בשבת אחת, יצאתי לבית הכנסת ב-7:30 בבוקר, אבי הוא רב הקהילה ורב בית הכנסת בו אנו מתפללים. אבי הוא טיפוס הפוך ממני, שלושה נסוכה על פניו, הוא לא מרים את קולו ומדבר בנועם ובעדינות. כבר ראיתי כמה וכמה אנשים שדיברו אלי לא יפה והוא לא הוציא מפיו מילה שיש בה ביקורת או עקיפה.

אבי הוא יהודי מורם מעם, בעיקר בהנהגות שבין אדם לחברו, הוא גם דמות תורנית ופיו מפיך

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:39-8:37

כניסת שבת: 7:22 יציאת שבת: 8:13 יציאת ש"ס ר"ת: 9:06

מרגליות הן בהלכה והן במוסר. אנו מתגוררים בשכונת מעורבת כך שמדי פעם גם אנשים שאינם שומרים מצוות נכנסים לבית כנסת להתפלל, בעיקר שיש להם אירוע שמחייב בית כנסת. המתפללים מכירים אותי, אני מתיישב בבית הכנסת ומסלסל את פסוקי דזמרא בלחן המסורתי, לפתע הבחנתי ביהודי מבוגר כבן 70, הוא היה לבוש חליפה ירוקה, חולצה צהובה, לרגליו ספורט ולראשו כיפה בהירה קטנה. הוא היה עטוף בטלית מצהיבה ומיושנת, אחז בסידור והחל לדפדף. איני יודע מדוע אבל הוא משך את תשומת ליבי, כנראה הוא אורח או דייר חדש בסביבה, כי מעולם לא ראיתי קודם, מה שברור דתי הוא לא! החלטתי בליבי.

לפתע הבחנתי לתדהמתי בטלפון סלולרי קטן מבצבץ קלות מכיס חולצתו, מנין יש לו את החוצפה להגיע עם המכשיר הזה לבית הכנסת בשבת? אי לאותה בושה!

התפללתי להשם שרק לא יקנה איזו עליה, התחלתי להרגיש את גלי הכעס מתחילים לבעבע בתוכי. התפילה נמשכה, עצמדנו לתפילת 18 וחזרת הש"ץ קדיש תתקבל, והגבאי הנאמן החל למכור עליות. הוא לא גילה עניין בקניית העליות, שבעה עולים כבר רכשו את זכותם כשהגבאי הכריז: "מפטיר, מי קונה מפטיר?", "מאה" הכריזו האיש, "מאה חמישים" הצהיר מתחרה צעיר, "מאתיים חמישים" התעקש האיש, הלכתי לכיוון אבי ולחשתי לאוזנו: "אבא, ליהודי עם החליפה הירוקה יש פלאפון בכיס, הוא לא שומר מצוות, תעשה הכל שלא יעלה למפטיר". אבא הנהן בראשו וסימן לי: "משה, שב במקומך, יהיה בסדר", בינתיים המכירה נמשכה ובסופה הוא קנה את המפטיר ב- 700 ₪.

הייתי נסער איזה חילול השם!! ממש רתחתי בתוכי פנימה, הרגשתי כמו הר געש שאוטוטו מתפרץ על פני הסביבה. ניגשתי לאבי כולי נסער: "אבא, תסכים איתי שלא יעלה על הדעת שאת המפטיר יקרא מחלל שבת, אבא, אסור לתת לו לעלות, יש לו מכשיר נייד בכיסו". אבא שמר על ארשת פנים קפואה ולחש: "משה, זה עניין שלי, אני יודע מה לעשות". נעתי באי שקט מופגן, אבי הניח את אצבעותיו על שפתיו כרומו לי להיות בשקט.

העולה השביעי עלה ואמר חצי קדיש ואז הכריז הגבאי: "יעלה מפטיר כבוד...", האיש צעד לאט, ברך את ברכות התורה ובעל הקורא קרא בתורה, כשסיים ברך שוב והחל לומר את ברכות המפטיר. כאן כבר גלשתי על גדותי, במבט לאחור אני מתמלא בושה...רצייתי לזעוק: זו בושה וחרפה, ממש בזיון הקודש, היהודי הזה מחלל שבת... אבל הבלגתי ויצאתי בכעס ובהפגנות מבית הכנסת, בטוח כמו תמיד, בצדקת דרכי.

אבא חזר מהתפילה וצער עמוק שכן בין עיניו, הוא הניח את ידו על כתפי וביקש לשוחח איתי במרפסת, "בני אהובי, הבחנתי בסערה הפנימית שלך, בכעס הגדול שהיה לך ולכן עזבת את בית הכנסת שהיהודי שחשדת בו כמחלל שבת עלה "למפטיר". ילדי היקר, דע לך שמן השמים מנסים אותנו כל העת ובוחנים אותנו האם אנו דנים את הזולת לכף זכות. כל יהודי הוא בחזקת כשרות, ואף אם עינינו רואות אותו עובר עבירה יש לדון אותו לכף זכות ולחפש פתרונות גם עקומים ומשונים, כדי להצדיק שאם נעשתה עבירה היא בשוגג או שמא שאינו יודע כלל שזו עבירה. ועכשיו אספר לך מה התרחש עם האיש לאחר שיצאת כדי שתפנים את הדברים ותפיק מהם לקח, האיש עלה למפטיר וברך יפה ומדוקדק, הוא בכה בדוכן על אשתו שנפטרה לפני כשבועיים והנה הבחנתי בחוט של ציצית קטן משתרבב מעל חגורתו, "כבודו לובש ציצית?" שאלתי אותו "בוודאי, כל חיי לבשתי ציצית..." השיב, "אז יסביר לי כבודו מה עושה מכשיר נייד בכיס חולצתו" לחשתי באוזנו. האיש נאלם דום, מישש בכיסו ורעד "כבוד הרב, באתי להתארח אצל בני שגר ברחוב הסמוך, שאלתי אותו אם יש בית כנסת שפתוח גם בשעות הקטנות של הלילה, כדי שאוכל לקרוא כמנהגי את כל ספר התהילים, ובני סיפר לי שאצלכם פתוח כל הלילה, ב- 2:30 לפנות בוקר התעוררתי בחדרי החשוק, לבשתי את החולצה

שהונחה על הקולב ולדאבון ליבי מבלי משים לבשתי את חולצת החול שלי, סליחה כבוד הרב זה ממש בשוגג" התנצל האיש. הרגשתי שגלים ענקיים של בושה מטלטלים את נפשי, כיצד חשדתי באדם כשר וכמעט שצעקתי לעברו הערה מעליבה.

אבא חיבק אותי חזק, נשק לי במצח ולחש לי: "משה אגלה לך סוד עצום, כאשר יהודי מרגיל את עצמו לדון את חברו לכף זכות והוא תמיד סבלן ומאיר פנים אליו, אז הקב"ה נוהג כך כלפיו, כדאי לך לאמץ את הסוד הגדול הזה, הוא יגרום לך הרבה אושר ושמחה בחיים.

(מול העיניים שלי ח"ב 2 - קובי לוי)

פינת ההלכה

הלכות עורלה (ה)

א. פירות העץ היוצאים בשלוש השנים הראשונות לנטיעת העץ הינם ערלה ואסורים באכילה והנאה (הרמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"ו ט, ש"ע י"ד סי' נלד ס"א).

ב. אם עקר עץ פרי ללא עפרו [חשוף שורש] ונטעו במקום אחר, אפילו שהיה נטוע במקום הראשון שנים רבות, צריך לחזור ולמנות לו 3 שנים לערלה מחדש במקומו החדש (ש"ע סי"ט וילק"י ערלה פ"ח ס"א).

ג. אם עקר עץ פרי עם עפרו שצמוד ותפוס בשורשיו ונטעו עם עפרו הנ"ל במקום אחר, אומדים עץ פרי זה, אם היה יכול להתקיים בעפרו הראשון שעקר עמו בלא תוספת עפר אחר כך [בלא נטיעה] (ש"ע סי"ט) למשך 14 יום (וילק"י פ"ז ס"ג, עיין משפטי ארץ לגר"י אפרתי ערלה פ"ג ס"א-ג) ונחשב הוא כנטוע במקומו ופטור מערלה ואם לא חייב בערלה (ש"ע סס).

ד. עץ פרי שנקצץ או נשבר, אם נשאר מגזעו מעל פני הקרקע וחזר וגדל ונתן פרי, הוא פטור מערלה [כשהיה לעץ כבר יותר משלוש שנים], ואם נקצץ או נשבר בשווה עם פני הקרקע או נמוך מפני הקרקע מונים לו שלוש שנות ערלה מחדש משעת הקציצה או השבירה (הרמב"ם הל' מעשר שני פ"י הל' ג, ש"ע סי"ח).

ה. אסור מהתורה לקצוץ ולעקור אילן מאלל וגם סכנה יש בדבר, שכתוב בתורה (דברים כ"ט) "כי תצור על עיר...לא תשחית את עצה...כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות כי האדם עץ השדה...". ולא נאסר אלא כשעושה כן בדרך השחתה (הרמב"ם הל' מלכים פ"ו הל' ת, כה"ט י"ד סי' קטז ס"ק פד, הליכות עולם לגר"ע יוסף ח"י עמ' קלט).

ו. מותר לעקור עץ פרי עם שורשיו על מנת לנוטעו במקום אחר, מכל מקום טוב יותר לעוקרו על ידי גוי (כה"ט י"ד סי' קטז ס"ק פה, זכתי לזק לגר"ע סומך ח"ג סי' קטז ס"ג, ש"ת אבני יספה לגר"י פיינהגלר ח"א סי' קמ, עיין בקו"ט שבת הלוי לגר"א ואורח ח"ה סי' לה, הבית היהודי לגר"א זכאי סי' כז ס"ב).

ז. הנוטע עץ פרי בתוך עציץ אפילו שהוא לא נקוב, הפירות חייבים בערלה (הרמב"ם הל' מעשר שני פ"י הל' ח, ש"ע סס ס"ו) בין בעציץ של חרס בין של עץ (וילק"י פ"ז ס"א, ש"ת חלקת השדה לגר"ש רווח זרעים ח"א סי' ב).

ח. קנה עץ פרי בעציץ מהמשתלה ורוצה להביאו לביתו ולנוטעו בחצרו להלכה :

* אם העץ נמצא בעציץ שאינו נקוב [חורים קטנים לא נחשבים] נחלקו האחרונים אם אפשר לשותלו בלא לספור 3 שנות ערלה מחדש:

על פי הרש"ל יצחק יוסף : אין צריך לספור 3 שנים מחדש, מעביר את העציץ כרגיל במכוניתו ושותלו עם גוש העפר כשהוא שלם ולא מפורר [וזה אפשר ע"י שמכניסים את השתל עם העציץ לתוך הבור וחותכים את העציץ מהצדדים כך שהעץ יישאר בשלמות עם האדמה הצמודה לו] (וילק"י פ"ז ס"א). על פי שאר הפוסקים : צריך לספור בכל מקרה שלוש שנים מחדש לערלה – ולכן יכול להעבירו כרגיל ולשותלו ויספור 3 שנים לערלה מחדש (משפטי ארץ פ"ג סי' מה שכתב סס).

* אם העץ נמצא בעציץ נקוב [שיש חור לפחות של 2.5-2 ס"מ] וממילא נחשב כמחובר לקרקע ולכן בכל שלב העברתו הוא צריך להמשיך להיות "מחובר לקרקע" וכשמוביל את העציץ במכוניתו צריך לחברו לגגון של המכונית מלמעלה או כשהוא בתוך המכונית על משטח מוגבה שיהיה חלל מתחת בין העציץ לגוף המכונית, שבזה נחשב כ-"מחובר לקרקע" בכל הליך העברתו, ובדיעבד מועיל כשלוקח את העציץ כרגיל במכוניתו.

ושותלו עם גוש העפר כשהוא שלם ולא מפורר [וזה אפשר ע"י שמכניסים את השתל עם העציץ לתוך הבור וחותכים את העציץ מהצדדים כך ששורשי העץ יישארו בשלמות עם האדמה הצמודה להם]. (וע"פ וילק"י פ"ז ס"ב, ש"ת חלקת השדה זרעים ח"א סי' ב-7).